

Inhoud

Inleiding

Het beste van Thailand	6
Het koninkrijk Thailand	19
Geografie en landschap	22

Geschiedenis

Belangrijke data	26
De vroege geschiedenis	29
Van Ayutthaya tot de coup van 1932	34
Het hedendaagse Thailand	43

Karakteristieken

Bevolking en cultuur	50
Godsdienst	61
De podiumkunsten	69
Kunst en kunstnijverheid	75
De Thaise keuken	81
Architectuur	88

Thema's

De Thaise monarchie	44
De bergvolken	56
De Thaise literatuur	72
De rijstcultuur	87
Waterwegen	122
De seksindustrie	132
Vollemaansfeesten	202
De zeenomaden van Thailand	214
Erfgoed van de Khmer	330

Wetenswaard

Feesten in Thailand	58
Boeddhabeelden in Thailand	66
Tempelkunst en -architectuur	92
Fruit in overvloed	154
De onderwaterwereld	220
De bergvolken: kunstnijverheid	318

Reizen door Thailand

Inleiding	101
Bangkok en omgeving	105
Bangkok	109
De buitenwijken van Bangkok	136
Centraal-Thailand	143
Ten westen van Bangkok	145
Ten noorden van Bangkok	157
Ten zuiden van Bangkok	166
Zuidoost- en Zuid-Thailand	171
De oostkust	173
De noordelijke Golfkust	185
Ko Samui, Ko Phangan en Ko Tao	195
De noordelijke Andamanse kust	211
Phuket	223
Krabi, Ko Phi Phi en Ko Lanta	239
Het verre zuiden	255
Noord-Thailand	267
Chiang Mai	269

De omgeving van Chiang Mai	279	De oostkust	174
Chiang Rai en het oosten	289	Pattaya	176
Sukhothai en omgeving	301	Ko Samet	179
Tak en Mae Hong Son	311	Ko Chang	181
Noordoost-Thailand	321	De noordelijke Golfkust	186
Van Nakhon Ratchasima		Ko Samui	196
naar Ubon Ratchathani	323	Ko Phangan	204
Noordwaarts naar Loei	337	Ko Tao	207
Langs de Mekong	345	De noordelijke	
		Andamanse kust	212
Reisinformatie		Phuket	224
Vervoer	352	Phuket-stad	226
Praktische informatie	358	De provincie Krabi	240
Taal	373	De stranden van Krabi	242
Lezenswaard	375	Ko Phi Phi	245
		Ko Lanta Yai	250
<i>Voor een volledige inhoudsopgave</i>		Het verre zuiden	256
<i>van de Reisinformatie zie pagina 351.</i>		Chiang Mai	270
		De buitenwijken van	
Fotoverantwoording	376	Chiang Mai	275
Colofon	377	De omgeving van	
Index	378	Chiang Mai	280
		Noord-Thailand	290
Kaarten		Noordoost-Thailand	324
Thailand	102	Vervoer in Bangkok	384
Bangkok	106		
Wat Phra Kaew en het		Voorflap Thailand	
Grote Paleis	111	Achterflap Bangkok	
De buitenwijken van Bangkok	138		
Centraal-Thailand	146		
Ayutthaya	158		

HET BESTE VAN THAILAND: TOPBEZIENSWAARDIGHEDEN

Hier ziet u in één oogopslag het beste wat Thailand te bieden heeft, van het bruisende Bangkok tot het in mist gehulde Mae Hong Son, en van de paradijselijke stranden van Phuket tot de ruïnes van Ayutthaya.

◁ Provincie Nakhon Ratchasima (Khorat)

De noordoostelijke provincie herbergt een schat aan tempelruïnes uit de Khmer-periode, evenals het ongerepte nationale park Khao Yai. *Zie blz. 323.*

△ **Bangkok.** De hoofdstad van Thailand is een moderne Aziatische stad, met tal van trendy restaurants en uitgaansgelegenheden. Gelukkig zijn de traditionele charmes, zoals de boeddhistische tempels, bochtige kanalen en het kleurrijke leven op straat, ook nog duidelijk aanwezig. *Zie blz. 109.*

△ **Nationaal park Mu Ko Similan.** Dit mariene park, dat gemakkelijk bereikbaar is vanuit Phuket, is met zijn kristalheldere water een paradijs voor duikers en snorkelaars. *Zie blz. 216.*

△ **Phuket.** De spectaculaire witte zandstranden, luxe vakantiecomplexen, overdaad aan zeebanket en het drukke uitgaansleven trekken veel vakantiegangers. *Zie blz. 223.*

◁ **Mae Hong Son.** Het door hoge bergen en Myanmar (Birma) ingesloten Mae Hong Son in het noorden, is een goede uitvalsbasis voor trektochten naar de kleurrijke bergvolken. *Zie blz. 315.*

△ **Sukhothai.** De eeuwenoude stad ten noorden van Bangkok herinnert aan de 'gouden eeuw' uit de Thaise geschiedenis. De magnifieke bouwwerken zijn Unesco-werelderfgoed. *Zie blz. 301.*

◁ **Chiang Mai.** Het in het noorden gelegen Chiang Mai, met zijn kenmerkende houten tempels in de stijl van Lanna, is tevens een goed uitgangspunt voor trektochten naar de dorpen van de bergvolken. *Zie blz. 269.*

△ **Ko Samui, Ko Phangan en Ko Tao.** De witte zandstranden van Ko Samui worden omringd door het heldere water van de Golf van Thailand. Op Ko Phangan en Ko Tao vindt u nog meer perfecte stranden en een levendig uitgaansleven; voor de kust liggen fantastische duiklocaties. *Zie blz. 195.*

▽ **Krabi.** Het zuidelijke Krabi en de eilanden in de omgeving hebben magnifieke stranden, welig groene nationale parken, uitstekende duik- en snorkelmogelijkheden en een pittige cuisine te bieden. *Zie blz. 239.*

▽ **Ayutthaya.** Het Unesco-werelderfgoed Ayutthaya, de vroegere hoofdstad van Thailand, is vanuit Bangkok goed bereikbaar per bus, of per boot over de rivier de Chao Phraya. *Zie blz. 158.*

HET BESTE VAN THAILAND: ANDERE HOOGTEPUNTEN

Unieke attracties, idyllische stranden, welig groene nationale parken, oude ruïnes, imposante tempels, fantastische duiklocaties, trektochten naar de dorpen van de bergvolken en leuke festivals. Hieronder vindt u een aantal hoogtepunten.

Prachtige stranden op Ko Tao.

THAILAND VOOR GEZINNEN

Muang Boran, Samut Prakan. Thailand in een notedop. Replica's van de bekendste bezienswaardigheden, sommige levensgroot, andere op schaal, in een openlucht-museum. *Zie blz. 166.*

Krokodillenfarm & dierentuin, Samut Prakan. De oppassers worstelen met grote krokodillen en steken hun hoofd tussen de machtige kaken. *Zie blz. 167.*

Sampran Riverside, Nakhon Pathom. Voorstellingen van traditionele dansen, Thai-boksen (*muay thai*) en andere vormen van de volkscultuur in een parkachtige omgeving bij Bangkok. *Zie blz. 145.*

Phuket Fantasea, Phuket. Spectaculaire show - een mix van dans, toneel en

acrobatiek, met vuurwerk en optredende dieren.

Zie blz. 229.

Siam Ocean World, Bangkok. Het gigantische aquarium met meer dan 30.000 zeedieren is fascinerend voor kinderen (en volwassenen). Je kan er ook in een boot met glazen bodem varen.

Zie blz. 128.

Tijgerpark Sriracha, Si Racha. Dit is het grootste tijgerpark ter wereld. Er leven honderden Bengaalse tijgers, maar er zijn ook olifanten, krokodillen en meer. *Zie blz. 173.*

Thai Elephant Conservation Centre, Lamphun. U komt hier te weten hoe olifanten in de land- en bosbouw werden ingezet. Er is ook een hospitaal voor zieke of gewonde dieren. *Zie blz. 285.*

DE MOOISTE STRANDEN

Ao Kantiang, Ko Lanta. Geen mensenmassa's, maar wit zand en helder blauwgroen water.

Zie blz. 251.

Ao Maya, Ko Phi Phi. Een bijna onaanvaardbaar mooi strand (al komen er veel dagjesmensen), omlijst door kalksteenklimmen.

De film *The Beach* is hier opgenomen. *Zie blz. 247.*

Ao Hin Khok, Ko Samet. Een van de minder drukke stranden van Ko Samet, met een relaxte sfeer.

Zie blz. 178.

Hat Kwat, Ko Phangan. Het is geen wonder dat veel bezoekers van dit prachtige strand er terugkomen. *Zie blz. 205.*

Hat Nai Harn, Phuket. Het brede witte zandstrand is, mede vanwege de bescheiden voorzieningen, een rustig

alternatief op Phuket. *Zie blz. 232.*

Hat Tham Phra Nang, Krabi. Dit is misschien wel het mooiste strand van Thailand. *Zie blz. 244.*
Ko Nang Yuan, bij Ko Tao. Drie eilandjes, met elkaar verbonden door een strook land met fijn zand: een toplocatie op strandgebied. *Zie blz. 208.*

Griezelige maskers op het Phee Ta Khon Festival.

DE MOOIESTE NATIONALE PARKEN

Tijd om de olifanten te baden.

Doi Inthanon, provincie Chiang Mai. De hoogste berg van Thailand, Doi Inthanon, vormt het middelpunt van dit beschermde gebied.

Zie blz. 283.

Erawan, provincie Kanchanaburi. De indrukwekkende Erawan-waterval, die uit maar liefst zeven niveaus bestaat, is de grootste bezienswaardigheid van dit nationale park ten westen van Bangkok.

Zie blz. 151.

Kaeng Krachan, provincie Phetchaburi. Het grootste nationale park van Thailand trekt

merkwaardig genoeg in verhouding erg weinig bezoekers. Zie blz. 188. **Khao Sam Roi Yot, Golf van Thailand.** Een uitgestrekt en afwisselend nationaal park, met stranden, mangrove-moerassen, welig groene wouden en bergen.

Zie blz. 191.

Khao Sok, noordkust Andamanse Zee. Het populairste park van Zuid-Thailand is in veel opzichten uniek, en heeft een verbazingwekkende diversiteit aan flora en fauna. Zie blz. 215.

Khao Yai, Nakhon Ratchasima. Khao Yai ligt in het noordoosten van Thailand. De meeste bezoekers reizen erheen vanuit Bangkok.

Zie blz. 323.

Phu Kradueng, Loei. Dit hooggelegen bos- en berggebied is een van de indrukwekkendste nationale parken van Noordoost-Thailand.

Zie blz. 342.

DE BESTE SNORKEL- EN DIUKLOCATIES

Burma Banks. Drie bergtoppen onder water, voor een superieure duikervaring. Zie blz. 213.

Chumphon Pinnacle. Bekend vanwege de tandbaarzen en andere grote vissoorten die er vaak gezien worden. Zie blz. 209.

Hin Bai (Zeilrots). Het hoogtepunt is een vulkanische schoorsteen, die als een ijsberg uit het water steekt. Zie blz. 206.

Hin Daeng en Hin Muang. Deze twee rotspieken vallen in de top-tien van de beste duiklocaties ter wereld. Zie blz. 252.

Ko Rok. Verreweg de beste plek van het land om te snorkelen. Kleurige koralen en vissen in ondiep water. Zie blz. 252.

Richelieu Rock. Een van de beste duiklocaties om walvishaaien te zien. Zie blz. 213.

Koralen bij Hin Bai, niet ver van Ko Tao.

TYPISCH THAILAND

Boottochten over kanalen, Bangkok. Vaar met een *longtail boat* over de kanalen om een stukje van het verleden van Bangkok te zien.

Zie blz. 117 en 122.

Vegetarisch Festival, Phuket. Volop vegetarisch eten. Niet iedereen kan tegen de staaltjes van zelfverminking die tijdens dit festival worden vertoond. Zie blz. 59.

Vollemaansfeesten, Ko Phangan. Dit eiland staat vooral bekend om zijn wilde, nachtenlange feesten. Zie blz. 202.

Ladyboy-shows, Bangkok, Pattaya, Phuket, Ko Samui en Chiang Mai. Shows met veel glitter en glamour door *kathoey* (transgenders en travestieten). **Samui Apentheater, Ko Samui.** Afgerichte open klimmen in

vliegende vaart in palmen om kokosnoten te plukken. Zie blz. 198.

Motorfietstaxis, Bangkok. De bestuurders wurmen zich met angstwekkende vaart door het verkeer. Zie blz. 356.

Thaiboksen, Bangkok, Phuket en Chiang Mai. Deze eeuwenoude, harde vechtsport is veel meer dan alleen sport. Zie blz. 135.

Transvestie-optredens in het Simon Cabaret, Phuket.

DE LEUKSTE MARKTEN EN BAZAARS

Weekendmarkt

Chatuchak, Bangkok.

De grootste vlooiemarkt van allemaal. Een onvergetelijke ervaring: hier is werkelijk alles te vinden. *Zie blz. 136.*

Avondmarkt van Chiang Mai.

Honderden stalletjes met van alles, van goedkope hebbedingetjes tot handgeborduurde kleding van de bergvolken. *Zie blz. 274.*

Drijvende markt

Damnoen Saduak,

Samut Songkhram. Deze eeuwenoude markt is een beetje een circus geworden. Toeristen verdringen zich om de

boten met fruit - die voortbewogen worden door vrouwen met strohoeden - te fotograferen. *Zie blz. 148.*

Avondmarkt van

Patpong, Bangkok. De dubieuze locatie van deze markt vormt op zich al net zo'n attractie als de namaak-designhorloges, -tassen en -kleding en de gebruikelijke toeristenprullaria. *Zie blz. 133.*

Avondmarkt van Trang, Trang.

Een van de grootste avondmarkten van Thailand. Het aanbod varieert van kunstnijverheid tot bijzonder lekker eten. *Zie blz. 256.*

Verkopers op de drijvende markt Damnoen Saduak.

Zeekanoën bij Ao Phang Nga.

HISTORISCHE PLAATSEN

Bang Pa-In. De oude paleizen van de Chakri-koningen vormen een interessante mix van oosterse en westerse stijlen. *Zie blz. 157.*

Brug over de rivier de Kwai, Kanchanaburi.

Monument voor de in de Tweede Wereldoorlog gesneuvelde krijgsgevangenen. *Zie blz. 149.*

Lopburi. Ruïnes van het vroegere zomerpaleis van een koning van Ayutthaya. *Zie blz. 163.*

Phitsanulok. In de voornaamste tempel uit de Sukhothai-periode staat het op een na belangrijkste Boeddhabeeeld van Thailand. *Zie blz. 307.*

Prasat Hin Khao

Phanom Rung. De grootste en best gerestaureerde Thaise Khmer-ruïnes staan in het noordoosten. *Zie blz. 329.*

Prasat Khao Phra

Viharn. Deze magnifieke, op de top van een klif

gebouwde tempel uit de Khmer-periode bevindt zich in Cambodja, maar is soms bereikbaar vanuit Thailand. *Zie blz. 332.*

Boeddhabeeeld (met aap) in de Wat Tham Seu, Krabi.

Natte boel bij het Songkran-festival.

FESTIVALS EN EVENEMENTEN

Chinees nieuwjaar, Bangkok. Vuurwerk, leeuwen- en draken-dansen en lekkere hapjes luiden het nieuwe jaar in voor de Chinese gemeenschap in Bangkok (jan./feb.). *Zie blz. 399.*

Olifantfestival, Surin. In november worden in Surin, waar van oudsher olifanten werden gevangen en afgericht, tal van shows met olifanten georganiseerd, zoals voetbalwedstrijden en wedstrijden touwtrekken. *Zie blz. 331.*

Vuurbotenfestival. Prachtig versierde en verlichte 'vuurboten' varen over de Mekong (okt.). *Zie blz. 347.*

Bloemenfestival, Chiang Mai. De stad verandert in één grote bloemenzee van kleuren

tijdens het bloemencorso (feb.). *Zie blz. 361.*

Loy Krathong, hele land. Aanwezigen bij dit feest staat een prachtig schouwspel te wachten: ter ere van de watergeesten worden bootjes met brandende kaarsen die water gelaten (nov.). *Zie blz. 303 en 361.*

Phee Ta Khon-festival, Dan Sai. Misschien wel het ruigste feest van het land. Iedereen hult zich in kleurrijke kostuums en groteske maskers (jun./jul.). *Zie blz. 341 en 361.*

Songkran, hele land. Bewapen u met een waterpistool (en gevoel voor humor) voor drie dagen waterpret. Het Thaise nieuwe maanjaar is het grootste en natste feest van het land (apr.). *Zie blz. 361.*

DE INTERESSANTSTE TEMPELS

Tham Khao Luang, Phetchaburi. In deze in de rotsen uitgehouwen tempel staan ruim honderd Boeddha-beelden. *Zie blz. 187.*

Wat Chalong, Phuket. De grootste en belangrijkste boeddhistische tempel van Phuket. *Zie blz. 233.*

Wat Pho, Bangkok. De grootste tempel van de hoofdstad staat bekend om zijn gigantische beeld van een liggende Boeddha. *Zie blz. 115.*

Wat Phra Kaew, Bangkok. De tempel van de Smaragden Boeddha moet je hebben gezien. *Zie blz. 110.*

Wat Phra Mahathat, Nakhon Si Thammarat. Een van de zes koninklijke tempels van Thailand. *Zie blz. 262.*

Wat Phra That Doi Suthep, Chiang Mai. Schitterende tempel op een bergtop, vlak buiten

de stad. U moet er wél 290 traptreden voor beklimmen. *Zie blz. 279.*
Wat Phra That Lampang Luang, Lampang. Een meesterwerk van de oude noordelijke tempelbouw. *Zie blz. 286.*

Wat Phumin, Nan. Deze tempel staat vooral bekend om zijn kunstig vervaardigde 19e-eeuwse muurschilderingen. *Zie blz. 297.*

Wat Rong Khun, Chiang Rai. De 'Witte Tempel' lijkt op een sprookjespaleis. Op de muurschilderingen zijn superhelden afgebeeld. *Zie blz. 293.*

Wat Phra Singh, Chiang Mai. De belangrijkste tempel van de stad, en de grootste die binnen de oude ommuurde stad ligt. *Zie blz. 272.*

Wat Tham Sua, Krabi. Uitgestrekt tempelcomplex, gelegen tussen de wouden en kliffen van Krabi. *Zie blz. 240.*

De Doi Suthep, Chiang Mai.

De bergvolken

De kleurrijke etnische minderheden die in het beboste, bergachtige noorden wonen, vormen een belangrijke toeristische trekpleister.

De bergvolken of *chao khao* van Thailand maken nog geen 2 procent uit van de totale bevolking, maar genieten grote belangstelling van toeristen. Thailand telt ten minste twintig bergvolken. Er zijn zes hoofdgroepen, de Karen, Hmong, Lahu, Mien,

Stamlid van de Akha bij Chiang Rai.

Akha en de Lisu, en ze zijn hoofdzakelijk afkomstig uit Tibet, Myanmar (Birma), Laos en China. De meesten wonen in de bergachtige gebieden rond Chiang Mai en de provincies Chiang Rai, Mae Hong Son en Nan.

De Karen

De circa 320.000 Karen vormen verreweg het grootste bergvolk van Thailand. De twee subgroepen, de Sgaw en de Pwo, kunnen elkaars dialect niet verstaan. De eerste Karen arriveerden in de 18e eeuw, en ook nu trekken Karen-vluchtelingen nog vanuit Myanmar (Birma), waar dit volk al ruim vijftig jaar voor onafhankelijkheid strijdt, naar Thailand. Ze zijn al christenen sinds de Britse koloniale

tijd in Birma, en hechten grote waarde aan monogamie. De afstamming van de Karen verloopt via de vrouwelijke lijn.

De Hmong

De circa 120.000 Hmong zijn het op een na grootste Thaise bergvolk. De meesten kwamen in de jaren vijftig en zestig van de 20e eeuw Thailand binnen, op de vlucht voor de burgeroorlog in Laos. Het Thaise leger, dat zeer anticommunistisch was, beschouwde de Hmong als opstandelingen. Nog altijd is de verhouding met de Thaise overheid gespannen - hoewel de Hmong in Laos, waar ze aan Amerikaanse zijde streeden, juist te boek staan als anticommunistisch. De verwantschap loopt via de mannelijke lijn en polygamie is toegestaan. De vrouwen van de Blauwe Hmong dragen met indigo geverfde plooirokken en hebben het haar in een enorme knot; de Witte Hmong-vrouwen dragen witte henneprokken en zwarte tulbanden.

De Lahu

Een deel van de 73.000 Lahu in Thailand is christelijk. Ze hangen echter ook het animisme aan en kennen een lange geschiedenis van messiaanse leiders, aan wie ze bovennatuurlijke krachten toeschrijven. Kenmerkend voor de traditionele kleding van de vier groepen - Rode, Zwarte en Gele Lahu en Lahu Sheleh - zijn zwarte en rode jasjes. Lahu zijn goede manden- en tassenmakers en befaamde jagers, zowel met geweren als met kruisbogen. Lui-paarden en tijgers komen hier niet meer voor, maar ze maken nog altijd jacht op beren, herten, eekhoorns, vogels en slangen.

De Mien

Net als de Hmong zijn de meeste Mien (of Yao) waarschijnlijk afkomstig uit Laos, maar er wonen ook grote aantallen in Myanmar, Vietnam en de Chinese provincie Yunnan. De animistische gebruiken van de Mien vertonen veel Chinese trekken, zoals voorouderverering en taoïstische rituelen. De verwantschap loopt via de vader en polygamie is niet ongebruikelijk. Veel van de 40.000 Mien in Thailand dragen moderne kleding, maar van oudsher hebben de vrouwen onder andere zwarte jasjes aan met een rode, op bont lijkende kraag en een grote blauwe of zwarte tulband. Op tassen en kleding worden ingewikkelde motieven geborduurd.

De Akha

De 48.000 Akha, die zich van oudsher het sterkst tegen assimilatie verzetten, zijn waarschijnlijk het

het is niet zo dat het beeld, of Boeddha zelf, worden vereerd.

Het Mahayana-boeddhisme

Het Mahayana-boeddhisme wordt voornamelijk beleden door Thai van Chinese afkomst. Bezoekers zullen Mahayana-tempels vooral in Chinatown in Bangkok aantreffen. Kenmerkend voor deze richting (Mahayana betekent ‘groot voertuig’) is het geloof dat degenen die het nirvana hebben bereikt, terugkeren op aarde om anderen te helpen dezelfde staat te bereiken. De vormen van het boeddhisme die onder andere in China,

Tibet, Taiwan, Japan, Korea en Vietnam de overhand hebben, behoren tot het Mahayana-boeddhisme.

Typerend is het gebruik van amuletten en talismannen. Zo kunnen bezoekers zich in de *sanjao* (centrale schrijn) van een Mahayana-tempel de toekomst laten voorspellen aan de hand van het patroon waarin staafjes die ze uit een koker schudden terechtkomen. Bij begrafenissen worden papiergeld en kartonnen huisjes op poppenhuismaat (compleet met papieren Mercedes Benz-autootjes) verbrand om de overledene te helpen in zijn of haar volgende leven.

Bijna elke mannelijke Thai brengt op jonge of latere leeftijd een deel van zijn leven door als monnik.

INDIASE INVLOEDEN

Veel niet-boeddhistische ceremonies in Thailand zijn brahmaans van oorsprong en gaan terug tot de Indiase invloed tijdens de vroege Thaise geschiedenis. Nog steeds zijn brahmaanse geestelijken vaak betrokken bij belangrijke ceremonies. De Thaise huwelijksceremonie is vrijwel volledig brahmaans, net als veel begrafeniserituelen. Ceremonies die te maken hebben met de functie van de koning als staatshoofd worden door brahmanen geleid. Aan het begin van het plantseizoen van de rijst krijgen heilige ossen verschillende granen voorgezet. De graansoorten die ze kiezen geven aan hoeveel regen er zal vallen en of de oogst dat jaar zal lukken of mislukken.

Boeddhistische tempels

De meeste van de ongeveer 300.000 monniken in Thailand leven in een *wat* (tempel), waar ze de door Boeddha voorgeschreven gedragsregels naleven en onderwijzen. Er zijn honderden boeddhistische tempels in de steden en buitenwijken, doorgaans op stille plekjes tussen dicht opeengepakte huizen, waar ze het middelpunt van het spirituele en maatschappelijke leven vormen.

Het woord *wat* staat voor een groot, ommuurd complex met verschillende gebouwen, waaronder een *bot* (zaal waar novicen worden gewijd) en een of meer *viharn*, waar wordt gepreekt. Vaak staan er een klokkentoren, een *ho trai* (bibliotheek), een *guti* (de verblijven van de monniken) en een *chedi*, een klokvormig bouwwerk (dat op

*Mudmee-zijde uit Noordoost-
Thailand.*

KUNST EN KUNSTNIJVERHEID

Het is geen wonder dat de traditionele Thaise kunst en kunstnijverheid, die beïnvloed zijn vanuit heel Azië, een bijna universele aantrekkingskracht hebben. De moderne Thaise kunst is een boeiende mix van spirituele en moderne metaforen.

Net zoals bij de architectuur, muziek, godsdienst en keuken zijn ook de Thaise kunst en kunstnijverheid een afspiegeling van verschillende invloeden. De som van alle delen is onmiskenbaar Thais, al zijn er dikwijls met name Chinese, Indiase of Europese kenmerken aan te wijzen.

Thailand staat wereldwijd bekend als een bloeiend centrum van kunst en kunstnijverheid - een van de redenen waarom liefhebbers er zo graag hun aankopen doen. Thaise kunst en kunstnijverheid zijn echter niet alleen in de winkels te vinden; muurschilderingen sieren tempelmuren en paleizen staan vol met prachtig bewerkt meubilair en weelderige stoffen. Zelfs bij de maaltijden komen kunstwerken op tafel in de vorm van bloemen, vissen en vogels, die uit vruchten en groenten worden gesneden.

Lakwerk en keramiek

De traditionele Thaise ambachten kennen een rijke geschiedenis, die eeuwen teruggaat. Elke streek heeft zijn specialismen, maar het meest gevarieerde aanbod (en de laagste prijzen) vindt u in Bangkok en Chiang Mai, en in mindere mate in Phuket. Het aanbod in zowel de grote winkelcentra als bij straatverkopers is verbijsterend groot.

Lakwerk komt oorspronkelijk uit Birma (het huidige Myanmar) en China. Veel van het Thaise lakwerk wordt in het noorden vervaardigd. Zeer vakkundige ambachtslieden brengen er geduldig en zorgvuldig laagje voor laagje van een bepaalde harssoort aan op voorwerpen die meestal van hout of van gevlochten bamboe zijn gemaakt. Het vervaardigen van het mooiste lakwerk kan weken of zelfs maanden in beslag nemen.

Een andere uit China afkomstige vorm van kunstnijverheid die met lakwerk te maken heeft,

Lakwerk van hoge kwaliteit.

is inlegwerk met parelmoer. Thaise ambachtslieden zijn uiterst bedreven in het verwerken van iriserende oesterschelpen in zwart lakwerk; zo maken ze van kisten, meubels en beelden schitterende kunstwerken.

De vroegste keramiek die in Thailand - in Ban Chiang in het noordoosten - is ontdekt, stamt uit 3600 v.Chr. Antieke pottenbakkerskunst is zeldzaam, maar de meeste keramiek wordt nog altijd in dezelfde vormen en met dezelfde motieven gemaakt als eeuwen geleden. Tot het bekendste aardewerk behoren de Sawankhalok-schotels uit de Sukhothai-periode, met hun kenmerkende dubbele vispatroon. Celadon, prachtige keramiek met een licht jadegroen of donkerbruin glazuur, wordt

gebruikt voor serviesgoed, lampen en beelden. De verfijnde *bencharong*-keramiek komt uit China en werd later door Thaise kunstenaars verder ontwikkeld. Sierlijke porseleinen kommen, potten en siervoorwerpen zijn gedecoreerd in vijf kleuren - rood, blauw, geel, groen en wit. Blauw-wit porselein, dat ook uit China afkomstig is, wordt ook al eeuwenlang in Thailand vervaardigd.

Houtsnijwerk

Een typisch Thaise vorm van kunstnijverheid is houtsnijwerk. Traditionele motieven zijn onder andere de lotus en andere bloemen, mythologi-

sche figuren uit India en slangen en draken uit China. Gewoonlijk wordt dit ambacht toegepast op meubels, religieuze en koninklijke gebouwen, koninklijke vaartuigen en rijtuigen, en zelfs op eenvoudige huizen, al is het houtsnijwerk dan bescheidener. Tegenwoordig wordt teak nog maar zelden gebruikt, omdat het erg duur is; het meeste houtsnijwerk dat nu te koop is, wordt gemaakt van rotan, bamboe en goedkopere houtsoorten.

Textiel

Thaise zijde werd eind jaren veertig van de 20e eeuw 'ontdekt' door de Amerikaanse ondernemer

Thaise zijde in de mooiste kleuren.

ANTIJK KOPEN

Thais en Birmaans antiek behoort tot het mooiste van heel Azië, maar het echte werk is tegenwoordig moeilijk verkrijgbaar. Wie volhoudt en goed op de hoogte is, kan echter nog steeds waardevolle stukken vinden. Het centrum van de Thaise antiekhandel bevindt zich in winkelcentrum River City in Bangkok, waar een groot aantal winkels - naast imitatiekunstvoorwerpen - ook echt antiek verkoopt.

Belangrijk: de afdeling kunst van het ministerie van Cultuur houdt streng toezicht op de export van religieuze antieke objecten. Betrouwbare antiquairs kunnen voor de vereiste exportvergunningen zorgen als u echt antiek wilt uitvoeren.

Jim Thompson. Hij ging het promoten in het buitenland, waar de stof al snel geliefd werd om zijn wat oneffen structuur en fraaie irisering. In filialen van Jim Thompson in het hele land is een uitstekend assortiment zijde en kant-en-klare producten te koop. U bent echter goedkoper uit bij de Jim Thompson Factory Outlets in Bangkok, Phuket, Pattaya en Nakhon Ratchasima. De meeste Thaise zijde wordt tegenwoordig in het noordoosten gemaakt - in de stad Khon Kaen, die in dat gebied ligt, wordt jaarlijks in november een zijdefestival gevierd.

Een variant is *mudmee*, zijde uit het noordoosten die een subtiel zigzagpatroon vertoont en in gedektere tinten is geverfd, zoals donkerblauw, kastanjegeel en donkergeel.

In winkels in heel Thailand zijn handgeweven zijde en katoen aan de meter of in de vorm van kussenhoezen, tafelkleden en kleding te koop. In Bangkok en andere grotere steden zijn uitstekende kleermakers gevestigd die in korte tijd prachtige jurken, gemaakt van Thaise zijde en verfraaid met appliqué en kralen, kunnen naaien.

Bijzonder mooi zijn hedendaagse versies van *teen chok*. Dit is een borduurtechniek die de vrouwen in het oude Lanna-koninkrijk (in het noorden van Thailand) gebruikten om hun familiegeschiedenis symbolisch op hun zijden of katoenen sarongs af te beelden. De bergvolken in het noorden vervaardigen karakteristiek textiel in een combinatie van patchwork en borduurwerk op katoen, meestal in helderblauwe, magenta en gele tinten.

Sieraden en edelstenen

Thailand staat bekend om zijn edelstenen en gouden en zilveren sieraden. Het land speelt een grote rol op de wereldmarkt in juwelen, waar het alleen geëvenaard wordt door Sri Lanka en India. Tijdens de Ayutthaya- en vroege Bangkokperiode was de toepassing van goud in gebruiksvoorwerpen van het koninklijk huis - zoals cosmeticapotjes, serviezen, tronen en veel ceremoniële voorwerpen - een zeer eervolle opdracht voor ambachtslieden. Tegenwoordig blinken de meeste gouden sieraden niet uit in creativiteit; dikwijls zijn het dikke, zware kettingen die hoofdzakelijk gekocht worden als buffer tegen inflatie.

Zilveren sieraden zijn goedkoper en modieuzer. Het meeste zilver wordt ingevoerd en verwerkt tot kunstige sieraden en rijkversierde dienbladen, kistjes, kommen en andere voorwerpen. De mooiste zilveren objecten, die uit het noorden van Thailand komen, zijn veelal te koop in steden als Chiang Mai en Chiang Rai.

De beste slijpers van gekleurde edelstenen zijn in Bangkok gevestigd. Zowel de International Colored Gemstone Association (ICA) als het Asian Institute of Gemological Sciences (AIGS) heeft hier zijn hoofdkantoor. De meeste edelstenen die in Thailand te koop zijn worden - soms op dubieuze wijze - geïmporteerd uit Myanmar en Cambodja. Robijnen variëren van licht- tot dieplood (waaronder 'duivenbloedrobijnen'). Er zijn blauwe, groene en gele saffieren te koop, naast de stersaaffier, die het meest met Thailand wordt geassocieerd. Thaise edelsmeden kunnen van goud, witgoud, zilver en platina sierlijke zettingen voor edelstenen maken en zijn in staat zowel traditionele als hedendaagse ontwerpen uit te voeren.

In de Ayutthaya-periode trokken de generaals, gezeten op olifanten, ten strijde en droegen ze een sjerp die bezet was met edelstenen. Deze moest hen beschermen tegen verwondingen en hen kracht geven in de strijd.

Wees voorzichtig als u iets wilt kopen; bij straat-handelaren en in sommige winkeltjes zijn de stenen soms van mindere kwaliteit en gewicht dan de verkoper beweert. De Tourism Authority of Thailand en de organisaties die in edelstenen handelen hebben de Jewel Fest Club opgericht voor

Modieuze accessoires met invloeden van de bergvolken - hangers op de levendige avondmarkt van Chiang Mai.

de kwaliteitscontrole; let in de grotere steden op het logo met een ring met robijn op de etalage. Markten in de grensplaatsen Mae Sot, Mae Hong Son en Mae Sai in het noorden zijn interessant voor wie edelstenen wil kopen. Het is een belevenis om er rond te kijken en ze vormen een alternatief voor de drukke 'fabrieken' in Bangkok, waar de kwaliteit vaak dubieus is en de prijzen soms veel te hoog zijn.

Andere kunstnijverheid

Thailand kent nog tal van andere vormen van kunstnijverheid. Van teakhout worden, naast gebruiksvoorwerpen als saladeschalen, ook beelden van mythische goden, olifanten en zelfs engelen

gemaakt. Ook zijn sierlijke bronzen beelden van figuren uit het klassieke toneel, zoals het liggende hart uit de *Ramakien*, te koop, evenals koperwerk. De koperen vitrines die noedelverkoopers aan bamboestaken dragen, kunnen bijvoorbeeld dienst doen als bijzettafeltjes. Ook van natuurlijke vezels geweven producten als placemats, wasmanden en handtassen zijn erg aantrekkelijk.

Op straatmarkten in heel Thailand zijn paraplu's van *sah*-papier uit Chiang Mai, zijden waaiers, linnen beddenspreien en gebruiksvoorwerpen van mango- en kokoshout te koop. Een minder bekend Thais ambacht is de vervaardiging van

Boeddhabeelden in de Leng Noi Yee-tempel, Bangkok.

BOEDDHABEELDEN

De centrale plaats in een *bot* en een *viharn* (de wijdings- en de gebedsruimte) van Thaise tempels wordt door een Boeddhabeeld ingenomen. Deze beeltenis wordt niet beschouwd als de belichaming van Boeddha, maar is bedoeld als herinnering aan zijn onderricht. Het overgrote deel van de klassieke Thaise beeldhouwkunst bestaat uit Boeddhabeelden van brons, hout of steen. Ze behoren tot het fijnzinnigste wat de Thaise kunst heeft voortgebracht (goedkoop zijn ze dan ook niet). Magnifieke voorbeelden van bas-reliëfbeeldhouwwerk in zandsteen zijn te zien rond de basis van de *bot* in de Wat Pho in Bangkok.

niëllo: inlegwerk van een amalgaam van zwart metaal in zilver (soms goud).

Het vakmanschap en de creativiteit van Thaise ambachtslieden reiken veel verder dan traditioneel werk - Bangkok ontwikkelt zich in snel tempo tot een centrum van modern design, en plaatselijke ontwerpers maken ook naam in de woninginrichting. Thaise cosmeticaproducten herontdekken natuurlijke Thaise schoonheidsmiddelen als jasmijnrijstzeep en tamarindegezichtsscrubs. Wie een van de grote winkelcentra binnenloopt, treft daar winkels met trendy woningaccessoires van natuurlijke Thaise materialen. Op de weekendmarkt Chatuchak in Bangkok is voor weinig geld een grote verscheidenheid aan zowel traditionele als moderne kunstnijverheidsartikelen te koop.

Tempels

De binnenmuren van een *bot* (wijdingsruimte) en een *viharn* (gebedsruimte) in Thaise tempels zijn van oudsher voorzien van muurschilderingen. In de tijd voor het onderwijs openbaar werd, was de tempel het belangrijkste doorgeefluik van kennis voor de gewone man. De belangrijkste thema's van deze schilderingen zijn het leven van Boeddha, en op de muur achterin de tempel staan doorgaans verhalen afgebeeld uit de *Maravijaya*, waarin de mediterende Boeddha bestookt wordt door alle mogelijke aardse verleidingen die het bereiken van het nirvana proberen te verhinderen.

De muurschilderingen in de Buddhaisawan-kapel in het National Museum in Bangkok behoren tot de mooiste voorbeelden van Thaise schilderkunst, maar ook de afbeeldingen in de Wat Suthat en de 19e-eeuwse schilderingen in de Wat Bowonniwet, beide eveneens in Bangkok, zijn bijzonder mooi. Ondanks enkele niet al te zorgvuldige restauraties bevatten de schilderingen van de *Ramakien* op de muren rond de Wat Phra Kaew in Bangkok wonderbaarlijk mooie tafereelen van het leven in de dorpen en het koninklijk paleis.

De luiken van de meeste Thaise tempels zijn traditioneel beschilderd met goudverf op een ondergrond van lakwerk. De mooiste voorbeelden van beschilderd lakwerk zijn te vinden op de muren van het Lakpaviljoen in het Suan Pakkad-paleis in Bangkok. Het verfijnde Thaise inlegwerk van parelmoer in dit paviljoen is al even indrukwekkend.

Moderne kunst

Aan het begin van de 20e eeuw gaf koning Chulalongkorn verschillende Europese kunstenaars op-

drachten om mee te werken aan kunstprojecten in Bangkok. In 1923 huurde de regering de Italiaanse beeldhouwer Corrado Feroci in. Deze kunstenaar uit Florence (die de Thaise naam Silpa Bhirasri kreeg) was de aanjager in de ontwikkeling van de moderne Thaise kunst. Zijn invloed werkte door tot in de jaren zestig van de 20e eeuw. Feroci, die als de wegbereider van de Thaise moderne kunst geldt, richtte de eerste Thaise kunstacademie op, de latere Silpakorn-universiteit.

Spiritualiteit en het boeddhisme zijn van oudsher de belangrijkste inspiratiebronnen van de moderne kunst, of het nu gaat om neotraditionalis-

pagnes om zijn minachting voor de nationale politiek uit te drukken, en conceptueel fotograaf Mani Sriwanichpoom steekt met zijn satirische serie *Pink Man* de draak met de Thaise consumptiedrift.

De toekomst van moderne kunst

Hoewel Thailand een overvloed aan getalenteerde jonge kunstenaars heeft, lukt het ze nauwelijks om in andere Zuidoost-Aziatische landen voet aan de grond te krijgen. De voornaamste problemen zijn het gebrek aan financiering en een goede infrastructuur. Het werk van de bekendste Thaise

Kunst te koop op de avondmarkt in Chiang Mai.

tische schilders als Chalermchai Kositpipat en Thawan Duchanee, of om wijlen Montien Boonma, die meditatieve installaties vervaardigde. Sakarin Krue-on stelt met behulp van traditionele kunstuitingen de blinde navolging van westerse trends aan de kaak. Ook Jakkai Siributr uit Bangkok moet worden genoemd; hij weeft reusachtige werken van felgekleurde zijde, die hij vervolgens aan stukken knipt, combineert met cartoons en aan elkaar plakt. Het resultaat is een commentaar op de ontsparingen in het moderne boeddhisme en de Thaise maatschappij.

Daarnaast stellen veel Thaise kunstenaars de gevolgen die de globalisering voor de Thaise identiteit heeft ter discussie. Vasan Sithiket laat zijn werk schuilgaan achter politieke nepcam-

kunstenaar, Rirkrit Tiravanija, is goed ontvangen in het Westen, maar in Thailand heeft hij al jarenlang geen exposities meer gehad.

Ondertussen worden regelmatig tentoonstellingen met moderne kunst georganiseerd. Sommige zijn buitengewoon goed, zoals die van de Silpakorn- en de Chulalongkorn-universiteit, en een klein aantal particuliere galleries in Bangkok als de H Gallery en de Tonson Gallery. Het Bangkok Art and Culture Centre, dat in 2008 werd geopend, heeft tot nu toe wisselend succes, al zijn er diverse goede internationale exposities georganiseerd. Belangrijk was de opening van het Museum of Contemporary Art (MOCA) in 2012, dat ondanks de afgelegen ligging in Bangkok een bezoek meer dan waard is. □

rijst, groenten, gedroogde vis en *budu* (vissaus). Iets scherper is *phad sataw*, een roerbakgerecht van (meestal) varkensvlees of garnalen met *sataw* (petehbonen). *Khao mook gai* is heerlijke geroosterde kip met enigszins op Indiase *biryani* lijkende rijst met kurkuma, vaak bestrooid met knapperig gebakken ui.

Het pittige zuidelijke gerecht *kaeng tai plaai* is naar verluidt een gerecht van vissers, die hun eten op zee dagenlang goed moesten zien te houden en daarom gefermenteerde vissenmaagjes mengden met pepers, bamboescheuten, groenten en een uiterst hete saus. Nóg verschroeiender is *kaeng*

cum en kleine aubergines). Ook de Chinese invloed is groot, en roerbak- en noedelgerechten komen dan ook veel op tafel.

Plaatselijke specialiteiten

Doordat er op het platteland tot halverwege de 20e eeuw weinig wegen waren en door geografische belemmeringen - zoals de bergen in het noorden - bestaan er veel plaatselijke verschillen. Daar kwam nog bij dat bepaalde ingrediënten dikwijls alleen lokaal beschikbaar waren en er culturele verschillen bestonden tussen de diverse dorpsgemeenschappen.

Tom yum goong-soep.

leuang (gele curry), een variant op de *kaeng som*-curry uit het centrale deel van Thailand, met vis, groene papaja en bamboescheuten of palmhartjes.

De Centraal-Thaise keuken

Veel Thaise gerechten die internationaal bekend zijn, komen uit de Centraal-Thaise keuken, die beïnvloed is door de kookkunst in de koninklijke paleizen. Kenmerkend is het gebruik van kokosmelk en garneringen (bijvoorbeeld druiven), die de scherpte van de pepers verminderen en een zoete toets toevoegen. Tot de bekendste gerechten behoren *tom kha gai* (soep van kip, kokosmelk en *galangal* - Thaise gember of laoswortel), *tom yum goong* (heet-zure garnalensoep) en *kaeng khiao waan* (groene curry met kip of rundvlees, basilic

Kaeng massaman, Thais-islamitische curry uit het zuiden.

Sommige plaatsen staan bekend als leverancier van de 'beste' versie van een bepaald gerecht of product. Zo is de kuststad Phetchaburi, ten zuiden van Bangkok, vermaard om zijn palmsuiker. De stad is befaamd om zijn desserts, met name de legendarische *khanom mor keng* (pudding met mungbonen). Op de centrale markt van Phetchaburi is *khao chae* te koop: rijst in gekoeld water met geurige kruiden. Dit gerecht is afkomstig van de Mon, die zich vanaf ongeveer de 6e eeuw voornamelijk in het westen van Thailand vestigden. Traditionele Mon-gerechten zijn ook bij stalletjes rond Kanchanaburi en op het net buiten Bangkok liggende eiland Ko Kret verkrijgbaar.

Vlak bij de grens met Myanmar, in de omgeving van Sangklaburi, Mae Sot en Mae Hong Son,

REIZEN DOOR THAILAND

Een gedetailleerde gids van het hele land, waarbij de belangrijkste bestemmingen met een cijfer (of letter) zijn aangegeven op de kaartjes (bijvoorbeeld ❶).

Een gibbon, nabij Phuket.

Thailand heeft goede wegen en met het openbaar vervoer zijn alle uithoeken van het land bereikbaar. En wat een land: er is ongelofelijk veel te zien, van tropisch regenwoud en tempelruïnes tot prachtige, door palmen omzoomde stranden en de hectische hoofdstad Bangkok. In de regenwouden komen felgekleurde ijsvogels, vliegende eekhoorns, gibbons en bijna duizend orchideeënsoorten voor; en als u veel geluk hebt krijgt u misschien zelfs een tijger te zien. Naast paradijselijk stille stranden zijn er ook badplaatsen waar swingende vollemaansfeesten worden georganiseerd, terwijl voor de kust enkele van de beste duiklocaties ter wereld te vinden zijn.

In het bergachtige noorden, waar de oude stad Chiang Mai ligt, kunt u trektochten maken naar dorpen van bergstammen, olifantenkralen bezoeken en wildwatervaren. Bovendien staan verspreid in dit gebied prachtige tempels en gebouwen, opgetrokken in de karakteristieke stijl van de Lanna-cultuur.

De bevolking van de armste regio, het noordoosten, bestaat vooral uit boeren, die Laotiaanse en Khmerdialecten spreken. Hier wonen de beste zijdeweefsters van het land; ook staan er meer dan duizend jaar oude tempelruïnes uit de tijd van het Khmer-rijk.

In het vruchtbare centrale laagland liggen tal van herinneringen aan de rijke geschiedenis van Thailand, van het verbluffend mooie Grote Paleis in Bangkok tot de oude hoofdstad Ayutthaya en de zomerpaleizen aan de kust, die nog steeds in gebruik zijn. Bangkok heeft uitstekende restaurants, winkels, een bruisend uitgaansleven en schilderachtige drijvende markten, terwijl bij Kanchanaburi enkele prachtige nationale parken liggen.

In het zuiden vindt u honderden eilanden, stranden met fijn zand en grillige kalksteenformaties die als enorme torens uit het water oprijzen. De cultuur in dit merendeels islamitische gebied is sterk beïnvloed door Maleisië, zoals blijkt uit het traditionele schimmenspel en de buffelgevechten.

Of u nu een ontspannen strandvakantie wilt, avontuurlijke trektochten gaat maken of gaat om te genieten van de exotische cultuur: in Thailand zult u niet snel uitgekeken raken. □

De drie chedi van de Wat Phra Sri Sanphet, Ayutthaya.

van Bangkok. De tempel bezit een prachtige bibliotheek uit de tijd van Rama I, evenals een opvallend beeld van een zittende Boeddha. De wijdingszaal is versierd met muurschilderingen.

Thanon Khao San

Thanon Khao San 16, ten noorden van Thanon Ratchadamnoen Klang in de wijk Banglamphu, is sinds het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw hét ontmoetingspunt voor rugzaktoeristen. Ooit was de straat een rommelig geheel van goedkope hotelletjes, noedelkraampjes en morsige bars, vereeuwigd in de roman *The Beach* van Alex Garland. Sinds Thanon Khao San eind jaren negentig als filmlocatie diende voor een plaatselijke televisieshow is de straat ook populair geworden bij jonge Thai. Tegenwoordig is dit het middelpunt van een mengelmoes van de westerse en oosterse jongerencultuur - Khao San heeft zich ontwikkeld tot een van de levendigste straten van de stad. Te midden van een uitgelaten sfeer proberen straatmuzikanten, tatoeëerders, acrobaten, tarotlezers, haarvlechters, tweedehandsboekenwinkelletjes en verkopers van

valse identiteitsbewijzen een centje te verdienen. Dankzij de nieuwe trendy bars, boutique hotels als de Buddy Lodge en vestigingen van internationale ketens als Starbucks ziet het er minder sjofel uit dan vroeger.

De Wat Bowonniwet

Een eindje verder naar het noorden staat de **Wat Bowonniwet** 17 (dagelijks open 8.00-17.00 uur, toegang gratis), een bescheiden klooster dat nauwe banden heeft met het koningshuis. Het is opgetrokken in 1826, in de tijd van Rama III. Koning Mongkut (Rama IV) was er enige tijd abt. Koning Bhumibol (Rama IX) schonk het klooster na zijn kroning in 1946 saffraankleurige monniksgewaden. De tempel, waar de tweede boeddhistische universiteit van Thailand is gevestigd, staat bekend om de schitterende muurschilderingen van de monnik-kunstenaar Khrua In Khong.

DUSIT

Vanaf de brug bij fort Mahakan buigt Thanon Ratchadamnoen Klang af in noordoostelijke richting en gaat over in Thanon Ratchadamnoen Nok, een door

TEMPELMARKT

De bekendste tempelmarkt van Bangkok wordt elk jaar in november gehouden in de Wat Saket. Tempelmarkten zijn een soort kermissen, met markt-kraampjes, wedstrijden, waarzeggers en theater.

Het Museum van Koninklijke Vaartuigen.

een noordelijk, een centraal en een zuidelijk deel. Langs **Hat Kai Bae** **C** zijn het afgelopen decennium veel nieuwe hotels verrezen. Bij vloed blijft er echter weinig van dit strand over.

Wat verder vindt u het laatste restant van het hippieverleden van Ko Chang, het prachtige, 1 km lange **Hat Tha Nam** **D** ('Eenzaam Strand'), waar intussen ook luxe vakantiecomplexen zijn opgetrokken. Het fijne zand wordt naar het zuiden toe wat grover. Dit is het beste strand van het eiland om te zwemen, al wordt de zee aan het noordelijk deel al snel erg diep. Hierna volgt de **Ao Bai Lan** **E**, een baai met rotsen en koraalriffen, maar zonder strand.

Op de zuidpunt van de westkust ligt het vissersdorp **Ban Bang Bao** **F**, tegenwoordig weinig meer dan een betonnen kade met visrestaurants, duikcentra, souvenirwinkels en *guesthouses*. Dit is het vertrekpunt voor duik- en snorkel-excursies naar eilanden in de omgeving. Aan de volgende baai aan de zuidkust - bereikbaar vanaf de oostkust - ligt het vissersdorp **Salak Phet** **G**, dat een authentiekere en minder toeristische indruk maakt dan Ban Bang Bao.

Aan de oostkust van Ko Chang zijn weinig stranden te vinden - en komen dus ook veel minder toeristen. U kunt er echter een prachtige rit maken door de plantages en de heuvels (er is nauwelijks verkeer) en vervolgens lunchen in een visrestaurant in Salak Phet. Ten oosten van Salak Phet loopt een bochtige weg verder naar **Hat Yao** **H** ('Lang Strand') op de zuidpunt.

Bezienswaardigheden en activiteiten

In de weelderige bossen die het bergachtige binnenland van Ko Chang bedekken komen veel vogelsoorten voor (waaronder neushoornvogels), evenals makaken, pythons, cobra's, varanen, herten en wilde zwijnen. De verbluffend mooie flora is al even afwisselend. Verschillende bedrijfjes (het beste is Ban Kwan Chang - tel. 08-92473161) organiseren tochten per olifant door het binnenland. De deelnemers mogen ook helpen met het voeren van de dieren. Andere populaire activiteiten zijn kajakken en trektochten maken naar de talloze watervallen op het eiland, zoals de **Khlong Phu** en de **Than Mayom**.

STROMING

Hat Tha Nam ('Eenzaam Strand') is een van de mooiste stranden van Ko Chang. Pas echter op voor de sterke stromingen aan de noordkant. Er zijn in deze verraderlijke wateren heel wat mensen verdronken.

Jonge Thai in Hat Sai Kaew op Ko Samet.

terpieken **Silvertip**, **Roe** en **Rainbow** van een diepte van 300 m oprijzen tot ongeveer 15 m onder het wateroppervlak. De kans is groot om hier een zilverpunt-, verpleegster- of grijze rifhaai te zien. De enige manier om deze locaties te bereiken is met een meerdaagse duikexcursie vanuit Khao Lak, Phuket of Ranong, waarbij de deelnemers aan boord overnachten.

KHAO SOK

Het **nationaal park Khao Sok** ⑦ (dagelijks open, entreegeld, www.thainationalparks.com) is gemakkelijk bereikbaar vanaf Phuket en Surat Thani. Op een bergrug tussen de oost- en de westkust strekt zich hier een van de oudste tropische regenwouden ter wereld uit - het bestaat al ongeveer 160 miljoen jaar. Dit is het vochtigste gebied van heel Thailand; wolken van zowel de Golf van Thailand als de Andamane Zee brengen hier jaarlijks meer dan 3500 mm neerslag. In het dichte regenwoud groeit de op een na grootste bloem ter wereld, de *Rafflesia Kerrii*, die een doorsnede van 80 cm kan bereiken. Een groot deel van het 740 km² grote park

bestaat uit heuvels van kalksteen. De meeste zijn tussen de 400 en 600 m hoog; het hoogste punt is 960 m. Ze zijn grotendeels begroeid met laaglandregenwoud, waar reusachtige bomen groeien - sommige bereiken een hoogte van 65 m. Er komen verschillende grote zoogdieren voor, waaronder olifanten en luipaarden (die zich overigens zelden laten zien), en cobra's, tarantula's en scorpioenen zijn er algemeen.

Paden door de jungle

Acht van de negen wandelroutes door het nationale park volgen de eerste 5 km hetzelfde pad langs de rivier de **Sok**, waarna ze zich splitsen. Eén pad voert naar de 2 km verder gelegen **waterval Ton Gloy** waar u goed een duik kunt nemen, een ander naar de **waterval Bang Leap Nam**, die minder hoog, maar gemakkelijker te bereiken is. De **waterval Sawan** is het moeilijkst bereikbaar; de route voert over spekgladde, soms steile rotsen. Het negende pad loopt in een heel andere richting langs

Landschap in het nationaal park Khao Sok.

Een strand op Khao Lak.

LANGS DE MEKONG

De tocht vanuit Nong Khai, ver in het noorden, langs de rivier de Mekong naar Khong Jiam in het zuidoosten, loopt door een van de meest afgelegen gebieden van Thailand - een bijzondere belevenis.

Van Udon Thani loopt weg 2 circa 50 km noordwaarts naar **Nong Khai 27**, op de zuidoever van de Mekong. Het is ook mogelijk (en leuker) om vanuit Chiang Khan in oostelijke richting langs de Mekong naar Nong Khai te reizen.

NONG KHAI

In 1994 werd 3 km ten westen van Nong Khai de 1,2 km lange **Vriendschapsbrug** geopend. Deze vormt de verbinding tussen Nong Khai en Vientiane, de hoofdstad van Laos aan de overkant van de rivier. Sinds 2009 loopt er een spoorlijn over de brug. Dagelijks rijden treinen vanuit Bangkok naar Nong Khai, waar men kan overstappen op een pendeltrein naar een halte op 13 km van Vientiane.

De langgerekte provincie Nong Khai grenst in zijn geheel aan de Mekong. Van 1353 tot 1694 hoorde dit gebied bij de onafhankelijke Laotiaanse koninkrijken Lan Xang en later Vientiane; pas eind 18e eeuw werd dit gebied een Siammees protectoraat. Nong Khai bleef in de 19e eeuw nauw verbonden met het door Frankrijk gekoloniseerde Laos. Uit die periode stamt de aantrekkelijke Laotiaans-Franse architectuur van de stad.

Cruise bij zonsondergang

Met de *Nagarina*, een zorgvuldig gerestaureerde rivierboot van het Mutmee Guest House, worden cruises over de Mekong verzorgd. De boot vertrekt elke dag om 17.00 uur bij het *guesthouse*.

Aan boord wordt een - uitstekend - diner geserveerd. Ook is het mogelijk om overdag een van de bootjes met grasdak op de Tha Sadet-markt te huren.

In het droge seizoen, als het water in de rivier laag staat, dient het 'strand' **Hat Jommani**, 3 km ten westen van Nong Khai, als picknickplek waar de plaatselijke bevolking graag komt.

Sala Kaew Ku-beeldenpark

De grootste trekpleister van Nong Khai is het **Sala Kaew Ku-beeldenpark** (dagelijks open 7.30-17.30 uur, entree-

Viskwekerij in de Mekong bij Nong Khai.

REISINFORMATIE

Vervoer

Reizen naar Thailand	352
Met het vliegtuig.....	352
Met de trein	353
Met de auto	353
Vervoer in Thailand.....	353
Bij aankomst	353
Binnenlands vervoer.....	354
Vervoer in de stad	355

Praktische informatie

Accommodatie.....	358
Adressen	359
Alarmnummers.....	359
Ambassades en consulaten.....	359
Bagagekluisen	359
Belasting	359
Douanevoorschriften.....	359
Elektriciteit.....	360
Etiquette	360
Festivals.....	360
Foaien	362
Fotografie.....	362
Gehandicapte reizigers	362
Geldzaken.....	362
Gezondheid en medische zorg.....	363
Homoseksualiteit	364
Internet	364
Kinderen	364
Kleding.....	365
Klimaat.....	365
Maten en gewichten.....	365
Media	365
Openingstijden	366
Plattegronden en kaarten	366
Post	366
Reisbudget.....	366
Religie	366
Telecommunicatie	366
Tijdzone.....	367
Toeristische informatie.....	367
Toiletten	367
Veiligheid en criminaliteit.....	367
Verloren voorwerpen	368
Websites	368
Winkelen	368
Zakenreizigers	372

Taal

Oorsprong en intonatie	373
Uitspraak.....	373
Thaise namen	373
Nuttige woorden	374
Reizen	374
Accommodatie.....	374
Winkelen	374
Uit eten.....	374
Andere handige zinnen	374
Verklarende woordenlijst	374

Lezenswaard

Algemeen	375
Andere <i>Insight Guides</i>	375
Fictie.....	375
Geschiedenis	375
Godsdienst	375
Kinderboeken	375
Kookkunst.....	375
Kunst en cultuur.....	375

Fotoverantwoording	376
Colofon	377
Index	378

P PRAKTISCHE INFORMATIE

EEN HANDIG OVERZICHT VAN PRAKTISCHE INFORMATIE, IN ALFABETISCHE VOLGORDE

A Accommodatie 358	Geldzaken 362	R Reisbudget 366
Adressen 359	Gezondheid en medische zorg 363	Religie 366
Alarmnummers 359	H Homoseksualiteit 364	T Telecommunicatie 366
Ambassades en consulaten 359	I Internet 364	Tijdzone 367
B Bagagekluisen 359	K Kinderen 364	Toeristische informatie 367
Belasting 359	Kleding 365	Toiletten 367
D Douanevoorschriften 359	Klimaat 365	V Veiligheid en criminaliteit 367
E Elektriciteit 360	M Maten en gewichten 365	Verloren voorwerpen 368
Etiquette 360	Media 365	W Websites 368
F Festivals 360	O Openingstijden 366	Winkelen 368
Foaien 362	P Plattegronden en kaarten 366	Z Zakenreizigers 372
Fotografie 362	Post 366	
G Gehandicapte reizigers 362		

Accommodatie

Een hotel kiezen

Hotelaccommodaties in de grotere vakantiebestemmingen in Thailand kunnen zich meten met de beste van de wereld. De eersteklashotels hebben soms wel zes (of nog meer) restaurants, van westers tot Aziatisch, en daarnaast cafés, zwembaden, fitnessruimtes, kuuroorden, vergaderfaciliteiten, feestzalen, winkeltjes, WiFi en kabel-tv. En de service is daarbij onovertroffen. Middenklassehotels in Thailand doen absoluut niet onder voor wat in Europa als eersteklashotels wordt beschouwd. Zelfs de goedkopere hotels in Thailand beschikken vaak over een zwembad en één of meerdere restaurants.

De afgelopen jaren hebben veel nieuwe, stijlvolle hotels - zowel luxe ketenhotels als onafhankelijke boutique hotels - hun deuren geopend in Bangkok en populaire oorden als Hua Hin, Phuket, Ko Samui, Krabi, Ko Lanta en Chiang Mai. Veel van deze

hotels zijn in de prijzen gevallen of in internationale tijdschriften de hemel in geprezen.

De term *resort hotel* betekent in Thailand niet altijd hetzelfde als wat u zich er in het Westen bij voorstelt; vaak wil het niet meer zeggen dan dat het hotel op het platteland of aan het strand ligt. De term wordt in Thailand vrij losjes toegepast, dus stel uw verwachtingen niet te hoog!

Pensions

Ook als u een beperkt budget hebt, kunt u nog altijd prima terecht in schone pensions of *guesthouses*. De kamers hebben er vaak airconditioning en een eigen badkamer.

In Bangkok vindt u veel pensions aan Thanon Khao San en rond Sukhumvit Soi 1-15. In Chiang Mai vindt u ze vooral langs de rivier de Ping en in de wijk Thanon Moon Muang. In Pattaya en Phuket zijn er veel minder pensions. De prijzen beginnen over het algemeen rond de B 500 - Thailand is niet meer de spotgoedkope

bestemming die het ooit was - maar wie goed zoekt, vindt soms nog iets voor slechts B 200, vooral in het laagseizoen.

In kleinere plaatsen zijn pensions meestal goedkoper; hier zijn het vaak familiebedrijfjes die zich in de buurt van een bus- of treinstation bevinden, meestal aan de hoofdweg. Op de rustigere eilanden zijn er vaak prachtig gelegen hutten, die echter vaak niet meer bieden dan een ventilator en een koude douche; de beperkte faciliteiten worden er echter ruimschoots gecompenseerd door de schitterende natuurlijke omgeving.

Prijzen en reserveringen

In Thailand is er nog steeds genoeg betaalbare accommodatie te vinden, maar het wordt er wel langzaam steeds duurder. De prijzen kunnen nogal uiteenlopen, met name in Bangkok, waar het aanbod aan hotelkamers enorm is. Afhankelijk van het seizoen kunnen de kortingen oplopen tot meer dan 50 procent van

T AAL

DE TAAL BEGRIJPEN

Oorsprong en intonatie

De Thaise taal vindt zijn oorsprong in heuvels in het zuiden van China en is doerspекt met Indiase invloeden. De eerste kolonisten brachten de vijf klemtonen mee die zo frustrerend zijn voor westerlingen, omdat ze totaal verschillende betekenissen kunnen hebben. Een ogenschijnlijk simpel woord kan afhankelijk van de klemtoon vijf verschillende dingen betekenen (zie het kader elders op deze blz.).

Als u een woord verkeerd uitspreekt, is de kans groot dat u heel wat anders zegt dan uw bedoeling was. Zelfs een buitenlander die redelijk Thai spreekt, moet soms alle vijf de klemtonen proberen totdat hij aan het gezicht van zijn gesprekspartner ziet dat het begint te dagen. Westerlingen die beweren dat de klemtonen niet belangrijk zijn, communiceren niet met de Thai, maar spreken tegen de Thai in eenrichtings-verkeer, tot grote frustratie van beide partijen.

Uitspraak

Medeklinkers worden in het Thai vaak heel anders uitgesproken dan in westerse landen. Een *h* na een *p* of *t* geeft aan dat die *p* of *t* zacht is; zonder *h* is de uitspraak harder. *Ph* klinkt dus niet - zoals meestal - als een *f*, maar als een zachte *p*. Zonder de *h* klinkt de *p* als een heel harde *b*. Het woord *thanon* (straat) spreekt u uit als *tanon*. Ook letters aan het einde van een woord worden vaak anders uitgesproken dan u zou denken. De *j* klinkt dan als een *t* en de *l* als een *n*. Alsof dat nog niet genoeg is, eindigen veel woorden op se of *r* terwijl die letters niet worden uitgesproken. *Surawongse*, een van de grootste doorgaande wegen van Bangkok, wordt gewoon uitgesproken als *Surawong*.

De klinkers worden als volgt uitgesproken: *i* als in *sip*, *ii* als in *diep*, *e* als in *bed*, *a* als in *acht*, *aa* als in *paal*, *u* als in *poel*, *o* als in *zo*, *ai* als in *Thailand*, *ow* als in *nauw*, *aw* als in *oh*, *iw* als in *doe*, *oy* als in *hoi*.

De Thai gebruiken voor 'ik' en 'mijn' hetzelfde woord, maar toch is het niet zo eenvoudig als het lijkt, want welk woord er gebruikt wordt, hangt af van wie het zegt: een man of een vrouw. Een paar voorbeelden: Een **man** die over zichzelf spreekt, gebruikt het woord *pom*, terwijl een **vrouw** *di chan* zegt. Een man die een andere man of vrouw aanspreekt, gebruikt het woord *khrao* aan het einde van een zin: *Pai nai, khrao?* (Waar gaat u naartoe, meneer/mevrouw?) Een **vrouw** eindigt haar vraag of antwoord met *kha*: *Pai nai, kha?*

Bij het stellen van een vraag, eindigt u de zin met het woord *mai*, met een hoge klemtoon: *Rao pai* (We gaan) wordt dan *Rao pai mai?* (Zullen we gaan?) Bij een ontkennend antwoord wordt hetzelfde woord *mai*, maar dan met een lage klemtoon, tussen het onderwerp en het gezegde geplaatst: *Rao pai* (We gaan) wordt dan *Rao mai pai* (We gaan niet). 'Zeer' wordt aangegeven met het woord *maak*, dat aan het einde van een zin wordt gezet: *ron* (heet) wordt zo *ron maak* (zeer heet).

Thaise namen

De Thaise namen behoren tot de langste ter wereld. De voor- en achternaam van elke Thai heeft een betekenis. Door van iedereen die u ontmoet de naam en de betekenis ervan te onthouden, zult u heel wat Thaise woorden leren.

Er bestaat geen algemeen systeem voor de omzetting van het Thai naar het Nederlands of andere Europese

De vijf klemtonen

Middelmatig: normaal, gelijkmatig uitgesproken.

Hoog: iets hoger dan de middelmatige toon.

Laag: iets lager dan de middelmatige toon.

Stijgend: klinkt net als bij een vraag.
Dalend: als bij een uitdrukking waarbij plotseling iets duidelijk wordt: 'Oh, nu snap ik het!'

talen; daarom kunnen namen en straatnamen op wel drie verschillende manieren worden gespeld. Zo kan de achternaam Chumsai worden gespeld als Chumsai, Jumsai en Xoomsai, afhankelijk van welke vorm de familie gebruikt. Dit brengt zelfs de Thai in verwarring. Wanneer u een Thai vraagt hoe je iets moet spellen, kan het antwoord luiden: 'Hoe wil je het spellen?' Zo wordt de straatnaam Ratchadamnoen wel gespeld als Ratchadamnern en Ko Samui als Koh Samui. De spelling verschilt van kaart tot kaart en van boek tot boek.

Als u iemand aanspreekt die u niet kent, gebruikt u de term *khun* voor zowel mannen als vrouwen. Omdat de Thai zulke lange achternamen hebben, spreken ze elkaar gewoonlijk alleen aan bij de voornaam, voorafgegaan door de beleefdheidsterm *khun*; zo wordt Hataichanok Phrommayon *Khun* Hataichanok. De Thai hebben vaak al vanaf de geboorte een bijnaam, die vaak verwijst naar een uiterlijke of andere eigenschap die ze als baby hadden, bijvoorbeeld *Lek* (klein) of *Yai* (groot). Als u iemand beter kent - zoals vrienden, collega's of familie - dan kunt u iemand, afhankelijk van het leeftijdsverschil, aanspreken als *Pii* (een ouder iemand) of *Nong* (een jonger